

ВТРАТИ НАУКИ

ПАМ'ЯТІ АНАТОЛІЯ ЯКОВИЧА РАДЗІВІЛЛА

6 січня 2013 р. перестало битися серце видатного вченого, доктора геолого-мінералогічних наук, професора, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки Анатолія Яковича Радзівілла.

А.Я. Радзівілл народився 30 серпня 1934 р. у с. Кузьміна Уманського району Черкаської області в сім'ї вчителя. Після закінчення середньої школи навчався на геологічному факультеті Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка.

По закінченню університету за фахом «інженер-геолог» Анатолій Якович працював на Крайньому Північному Сході Євразії, набуваючи досвіду геолога широкого профілю на геологічному

картуванні, пошуках і розвідці корисних копалин у маловивчених і малоосвоєних регіонах Колими, Чукотки та Анюйсько-Анадирського межиріччя.

Багаторічні дослідження дозволили виявити нові типи зв'язків тектонічних елементів Колимо-Чукотського регіону. Чукотка і Колима стали справжньою життєвою школою, школою становлення майбутнього вченого з широким світоглядом.

З 1968 р. Анатолій Якович працює в Інституті геологічних наук (ІГН), спочатку як аспірант. У 1970 р. він віддав данину Охотсько-Колимському краю, успішно захистивши кандидатську дисертацію на тему «Тектоника Южно-Анюйского прогиба (Западная Чукотка)». Ці дослідження зробили значний внесок у вивчення Півночі: А.Я. Радзівілл виділив і обґрунтував новий тип шовної структури – Південно-Анюйський прогин Західної Чукотки з комплексом фацій від офіолітової до флішевої та моласової.

В подальшому вчений ґрунтовно вивчав тектоніку і магматизм України та суміжних територій, в результаті чого вийшла в світ монографія «Тектоно-магматические структуры неогей» у співавторстві з В.Я. Радзівілом і В.С. Токовенком. Проведені дослідження привели до обґрунтування нового напрямку в геології – залежності утворення вуглецевих формацій від глибинних тектоно-магматичних і мантіїних процесів.

У 1981 р. Анатолій Якович очолив відділ геології вугільних родовищ ІГН АН України, віддаючи всі сили та знання його становленню і розвитку.

У 1993 р. вчений захистив докторську дисертацію «Геологічні позиції вуглецевих формацій неогей України», яка разом з монографією «Углеродистые формации и тектоно-магматические структуры Украины» (1995) стала логічним завершенням чергового життєвого етапу становлення геологічних переконань вченого.

Обґрунтування дослідником перспектив газоносності синклінальних структур вуглецевих і нафтогазових басейнів, визначення за палеогеологічними реконструкціями активного впливу тектоно-магматичного і денудаційно-седиментаційного режимів на формування карбонівих формацій Донбасу мають велике теоретичне і практичне значення.

Науковцем розроблена методика діагностики зон стиснення і розущільнення, які формуються під впливом природних і техногенних факторів та є універсальними

природними показниками зміни середовища надр і утворення родовищ корисних копалин. Ним визначена послідовність подій осадконагромадження та тектоно-магматичної активізації території Волино-Подільської плити. Виявлений новий тип рудоконтролюючих тектоно-магматичних структур (субвулканічних діапирів), який є перспективним на рудні родовища, насамперед на мідні.

Вченим обґрунтовані перспективи вуглегазових басейнів внутрішніх і зовнішніх прогинів Східно-Європейської платформи на вуглеводні залежно від регіональних, зональних і локальних факторів їх формування.

А.Я. Радзівілл є визнаним фахівцем у галузі вугільної геології, тектоніки і магматизму, автором понад 300 публікацій, які друкувалися у наукових і науково-популярних вітчизняних та закордонних виданнях, численних патентів і авторських свідоцтв. Анатолій Якович був редактором і членом редакційних колегій багатьох наукових видань.

Учні вченого успішно закінчили аспірантуру, захистили дисертації та пішли у великий науковий світ, продовжуючи розпочаті дослідження та впроваджуючи ідеї А.Я. Радзівілла.

Українська геологічна наука зазнала тяжкої втрати. Світла пам'ять про Анатолія Яковича Радзівілла – творчу людину, талановитого вченого, доброзичливого вчителя і друга – назавжди залишиться в серцях його учнів, колег, друзів і всіх читачів його наукових праць.

Редколегія журналу «Тектоніка і стратиграфія»